

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi

Esitysluonnoksen kokonaisuutta koskevat kysymykset

Yleiset huomiot automaattista päätöksentekoa koskevasta sääntelykokonaisuudesta

Väylävirastossa ei ole tunnistettu sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joihin automaattinen päätöksenteko soveltuu tai joihin se voisi soveltua. Liikennehallinnon virastouudistuksessa (jonka taustoista ks. HE 61/2018 vp) Väyläviraston toimivallasta nimenomaan siirrettiin pois sellaiset merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältävät hallintopäätökset – esimerkiksi merenkulun tuet – joihin automaatio saattaisi jollain aikavälillä olla ajateltavissa.

Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hallinnon lainalaisuuteen, hyvään hallintoon ja avoimuuteen sekä virkavastuuseen

-

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Miten arvioitte ehdotuksen ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan päätöksenteon automatisoinnin kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen ja automaation hyödyntämisen osalta?

- Onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutuksia, joita esityksessä ei ole tunnistettu ja jotka eivät liity jäljempänä esitettyihin kysymyksiin?

-

Laki hallintolain muuttamisesta

Yleiset huomiot hallintolain 8 b luvusta

-

Huomiot automaattisen ratkaisemisen määritelmästä (53 e §:n 1 momentti)

-

Huomiot automaattisesti ratkaistavien asioiden käyttöalasta ja rajauksesta (53 e §:n 2-4 momentti)

-

Huomiot automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytyksestä (53 f §)

-

Huomiot automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittamisesta (53 g §)

-

Muut hallintolakia koskevat huomiot

-

Laki tiedonhallintalain muuttamisesta

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 6 a luvusta

-

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 13 a §:stä

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin ehdotetaan uutta 13 a §:ää, joka koskisi häiriötilanteista tiedottamista ja niihin varautumista.

Väylävirasto toteaa, että sen tietojärjestelmäpalveluiden riskejä, häiriöitä ja niistä toipumista koskeva ohjeistus on jo nykyisellään varsin hyvällä tasolla. Viraston tietojärjestelmiä käyttöön otettaessa varmistetaan (tuotantoon siirron yhteydessä) ao. järjestelmän häiriötiedottamisen prosessi. Kuitenkin suuri osa viraston palveluista on tuettuna vain virka-aikana. Tämä rajoite tulisi ottaa huomioon palvelun häiriötiedotusvelvollisuudessa. Jos häiriötiedotusvelvollisuus laajennetaan virka-ajasta esimerkiksi ympärivuorokautiseksi, aiheutuu tästä todennäköisesti huomattavia lisäkustannuksia palvelua tarjoavalle organisaatiolle. Väylävirasto näkeekin hyvänä asiana esitysluonnoksen perusteluissa esitetyn, jonka mukaan tarkempi tiedottamisen tapa jäisi viranomaisen harkintaan.

Häiriötilanteista tiedottaminen vastaa pitkälti käyttökatkoksista tiedottamista, josta säädetään nykyisellään jo laissa digitaalisista palveluista.

Esitysluonnoksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi, koskeeko häiriötilanteista tiedottaminen myös esimerkiksi sellaisia avoimen datan palveluja, jotka mahdollistavat tietojen katselun, selailun, ja lataamisen, mutta joiden käyttäjistä ei kuitenkaan ole tietoa. Jos tällainen palvelu ”kaatuu”, koskeeko häiriötilanteista tiedottamisen vaatimus myös sitä?

Tiedonhallintalain 26 §:n 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viranomaisten laatimista asiakirjoista rekisteröitäviin tietoihin tarvittaessa tiedot asiakirjan lähettämisaikajankohdasta, lähettämisen tarkoituksesta ja lähettämistavasta. Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi asiarekisteriin rekisteröitäviksi tiedoiksi asiasta ainakin viranomaisen tekemän asiankäsittelyn päättävän ratkaisun ajankohta ja tarvittaessa tiedot viranomaisen ratkaisun perusteella tehdyn rekisterimerkinnän ajankohdasta ja merkintätavasta sekä viranomaisen lähettämien asiakirjojen tiedoksiantotavasta.

Kuten esitysluonnoksen perusteluissa on todettu, 26 §:ään ehdotetut asiakirjojen ja asioiden rekisteröintivaatimukset edellyttävät muutoksia valtion virastojen ja laitosten asiakirjojen ja asioiden kirjauskäytäntöihin. Mahdollisesti muutokset edellyttävät myös lisätoiminnallisuuksia järjestelmiin ja asiankäsittelyn toimintatapojen muutoksia.

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Onko ehdotuksen vaikutukset olemassa oleviin automatisoituihin päätöksentekoprosesseihin arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Jos käytössä olevasta automaattisesta päätöksenteosta jouduttaisiin luopumaan, millaisia resursseja nykyisten käsittelyvolyymien ja -aikojen säilyttäminen ilman automatisointia edellyttäisi?

- Onko tiedonhallintalakiin ehdotetun 13 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

-

Laki digipalvelulain muuttamisesta

Yleiset huomiot digipalvelulain 6 a §:stä

-

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Onko digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeasuuntaisesti?

- Miten arvioitte digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan palveluautomaation kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen osalta?

-

Laki rikosasioiden tietosuojalain muuttamisesta

Huomiot 13 §:ään ehdotettavasta muutoksesta

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Huomiot ehdotetusta voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksistä

-

Kuistio Laura

Sirén Topi
Väylävirasto